

เทคโนโลยี การเกษตร

สภา สุขเกษม

กลุ่มงานวิจัยโรคพืชผลผลิตเกษตร

ไม้ตัดดอก จัดเป็นพืชเศรษฐกิจ และมีธุรกิจไม้ตัดดอกระดับโลก ในประเทศที่พัฒนาแล้ว จะมีการนำเข้า และเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับไม้ดอกไม้ประดับสูงหลายหมื่นล้านบาทต่อปี เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน และฝรั่งเศส เป็นต้น

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ที่มีรายได้จากการส่งออกไม้ตัดดอก มูลค่าสูงประมาณปีละ 600-700 ล้านบาทต่อปี ไม้ตัดดอกของไทยที่มีความสำคัญ ได้แก่ ดอกกล้วยไม้ กุหลาบ เยอร์บีรา มะลิ จำปี จำปา ดอกกรัก บัวตัดดอก แยมจมาศ ดาวเรือง คาร์เนชั่น แอสเตอร์ ซ่อนกลิน แกลดิโอลัส และบานไม่รู้โรย มีแหล่งผลิตสำคัญ ๆ อยู่เขตรอบ ๆ กรุงเทพมหานคร คือ เขตตลิ่งชัน หนองแขม บางขุนเทียน และภาษีเจริญ ส่วนจังหวัดที่มีการผลิตกล้วยไม้ตัดดอก ได้แก่ สมุทรสาคร นครปฐม นนทบุรี เชียงใหม่ นครสวรรค์ หนองคาย และอุบลราชธานี ประเทศไทยเคยติดอันดับหนึ่งในสิบของประเทศที่ส่งออกไม้ตัดดอกระดับโลก โดยมีประเทศเนเธอร์แลนด์ เป็นผู้ส่งออกที่สำคัญอันดับหนึ่ง ชนิดของไม้

ตัดดอกที่ประเทศไทยส่งออกมากที่สุดคือ ดอกกล้วยไม้ ซึ่งคิดเป็นมูลค่าประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ ของมูลค่าการส่งออกไม้ตัดดอกทั้งหมด

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของไม้ตัดดอกหลังการเก็บเกี่ยว

1. อุณหภูมิ (Temperature)

อุณหภูมิ เป็นสิ่งสำคัญเพราะอยู่รอบ ๆ ตัวผลผลิตดอกไม้ก็เปรียบเหมือนสิ่งมีชีวิตทั่วไป จะต้องมีการหายใจและคายน้ำ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงภายในและเกิดความร้อนออกมา ถ้าเก็บรักษาดอกไม้

ในที่ที่มีอุณหภูมิสูง ก็จะเป็นการเร่งอัตราการหายใจ การคายน้ำ และมีการคายความร้อนสูงขึ้น มีผลทำให้คุณภาพของดอกไม้เสียไปอย่างรวดเร็ว การลดความร้อนที่ติดมาจากแปลงปลูก (Field Heat) ให้ลดลงอย่างรวดเร็วและเก็บไว้ในอุณหภูมิที่เหมาะสม มีความสำคัญมากที่จะช่วยรักษาคุณภาพของดอกไม้ จะทำให้มีอายุการปักแจกันที่ยาวนานขึ้น การลดอุณหภูมิของดอกไม้ ก็หมายถึง การลดอัตราการหายใจ การคายน้ำ การเจริญเติบโตและทำให้ดอกไม้คงสภาพความสดอยู่ได้ อุณหภูมิที่เหมาะสมในการเก็บรักษาดอกไม้ ขึ้นอยู่กับพันธุ์ดอกไม้ ดอกไม้บางชนิดสามารถเก็บในอุณหภูมิต่ำใกล้ 0 องศาเซลเซียส แต่ก็มียอดไม้หลายชนิดที่เกิดความเสียหายถ้าเก็บรักษาในห้องอุณหภูมิต่ำ เช่น ดอกทิวลิป ดอกกล้วยไม้ที่ปลูกในประเทศเขตร้อน และไม้ประเภทดอกชิง

2. น้ำ (Water supply)

น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่

ทำให้ดอกไม้มีความสดอยู่ได้ น้ำจะถูกส่งผ่านไปภายในดอกไม้ โดยผ่านทางท่อเล็ก ๆ ภายใต้อรงดันเมื่อดอกไม้ถูกตัดออกจากต้น อรงดันน้ำก็จะหมดไป ทำให้ฟองอากาศเข้าอุดตันท่อ เล็ก ๆ และขัดขวางการไหลของน้ำจากแจกันไปสู่ดอกไม้

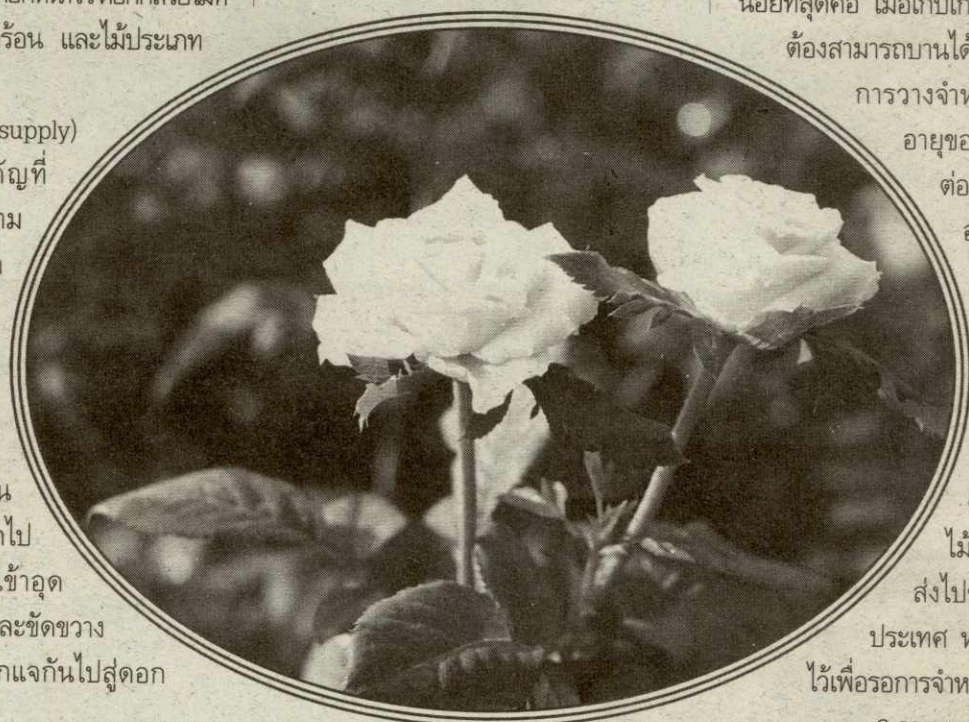
เพื่อลดความกระด้างของน้ำ น้ำที่ไม่สะอาดอาจมีเชื้อจุลินทรีย์ติดมา เชื้อจุลินทรีย์สามารถที่จะสร้างสารไปปิดกั้นการไหลของน้ำภายในท่อเล็ก ๆ ได้ จึงควรที่จะใส่สารฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ลงในน้ำที่แช่ดอกไม้ด้วย

3. อาหาร (Food supply)

การเก็บเกี่ยวไม้ตัดดอกในระยะที่เหมาะสม และไม้ที่ได้รับอาหารระหว่างอยู่ในแปลงปลูกที่มีธาตุอาหารพอเหมาะจะมีความสำคัญต่อคุณภาพของไม้ดอกไม้หลังการเก็บเกี่ยว แต่อย่างไรก็ดีคุณภาพและการคงทนของไม้ตัดดอกหลายชนิดสามารถปรับปรุงได้โดยการเพิ่มอาหารภายหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การใส่น้ำตาลในน้ำที่หล่อเลี้ยงไม้ตัดดอกนั้น

4. เอทิลีน (Ethylene)

เอทิลีน เป็นก๊าซที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ

ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพของไม้ตัดดอก หลังการเก็บเกี่ยว

ดังนั้น การที่จะจัดฟองอากาศที่เข้าไปขวางการลำเลียงน้ำจากปลายก้านไปสู่ดอกไม้ นั้น ทำได้โดยการตัดปลายก้านดอกไม้ ออกประมาณ 1 นิ้ว โดยการตัดได้น้ำปรับสภาพน้ำให้มีความเป็นกรด มี pH ประมาณ 3.2-3.5 หรือทำให้ไนในแจกันมีอุณหภูมิสูงขึ้น ให้มีอุณหภูมิประมาณ 40 องศาเซลเซียส

น้ำที่ใช้ในการปักแจกัน ควรเป็นน้ำสะอาด อาจใช้น้ำกลั่นหรือน้ำที่ขจัดไอออน

การเปลี่ยนแปลงภายในพืช เป็นสารเร่งการเจริญ และพืชจะผลิตในปริมาณมาก เมื่อพืชนั้นแก่จัดหรือเมื่อเข้าสู่กระบวนการสุก ดอกไม้บางชนิดจะเหี่ยวอย่างรวดเร็ว เมื่อสัมผัสกับก๊าซเอทิลีนเพียงเล็กน้อย การป้องกันการเกิดก๊าซเอทิลีนในดอกไม้สามารถทำได้โดยเก็บดอกไม้ในห้องอุณหภูมิต่ำ ซึ่งสามารถที่จะชะลอการผลิตเอทิลีนหรืออาจจะใช้สารโพแทสเซียมเปอร์มันกานेट เพื่อช่วยในการดูดซับ

ก๊าซเอทิลีน

5. การเจริญเติบโต (Growth responses)

ไม้ตัดดอกบางชนิดจะมีปลายยอดแหลม ถ้าวางตามแนวนอน ปลายจะงอขึ้นเพื่อเจริญในแนวตั้งทำให้รูปร่างเสียไป เช่น ดอกแกลดิโอลัส

6. โรคพืช (Diseases)

ดอกไม้จะเกิดแผลได้ง่ายและอ่อนแอต่อโรค ทั้งนี้เพราะดอกไม้ส่วนใหญ่จะมีผิวบอบบางและมีความอวบน้ำ เชื้อโรคที่สำคัญที่สุดคือ Grey mold หรือเชื้อ Botrytis cinerea โดยที่เชื้อนี้สามารถที่จะเจริญได้ในที่ที่มีความชื้นแม้จะอยู่ในห้องเก็บที่มีอุณหภูมิต่ำก็ตาม

7. ความแก่ (Maturity)

ดัชนีการตัดเก็บดอกไม้ที่มีความแก่น้อยที่สุดคือ เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วดอกตูมจะต้องสามารถบานได้เต็มที่ และมีอายุ

การวางจำหน่ายที่พอเหมาะ

อายุของไม้ดอกไม้ที่เหมาะสม

ต่อการเก็บเกี่ยว ขึ้น

อยู่กับ ความ

ต้องการของ

ตลาด ไม้ดอกไม้

ที่ใช้ในตลาด

ภายในประเทศ

จะถูกเก็บขณะ

ดอกบานมากกว่า

ไม้ดอกไม้ที่จะตัดเพื่อ

ส่งไปขายยังตลาดต่าง

ประเทศ หรือต้องเก็บรักษา

ไว้เพื่อรอการจำหน่าย

8. การบรรจุหีบห่อ (Packaging)

ing)

การใช้กล่องที่ออกแบบ

อย่างถูกต้อง มีความแข็งแรง

และเหมาะสมกับดอกไม้แต่ละ

ชนิด การใช้วัสดุที่ป้องกันการ

เสียดสีและป้องกันความชอกช้ำของดอกไม้ ในระหว่างการขนส่งจะสามารถส่งไม้ดอกไม้ไปยังตลาดที่อยู่ห่างไกลโดยปราศจากความเสียหาย

อย่างไรก็ตาม เทคนิคในการจัดการเกี่ยวกับไม้ตัดดอกนั้น แตกต่างกันโดยขึ้นกับชนิดของดอกไม้ ความใกล้ชิดของตลาด และการใช้งานของผู้บริโภค

